

ATATÜRK'ÜN HUZURUNDA GEÇEN BİR GECE'NİN
HİKÂYESİ, ATATÜRK'ÜN TÜRK GENÇLERİ
HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ VE DÜNYANIN
İLK KADIN PİLOTU SABİHA GÖKÇEN'İN BİYOGRAFİSİ

BURHAN GÖKSEL*

Hayatımın en güzel ve şanslı olayı olarak; Büyük ATATÜRK'ün huzurunda geçirdiğim ve kendisiyle konuşmak fırsatını da bulduğum, tarihî gecenin anılarını, bugünün Türk insanına anlatmayı, kaçınılmaz ve millî bir görev saydım.

İnkılâp tarihimizin bir köşesinde yer alması gereken, ATATÜRK'ü belki bilinmeyen yönlerini de tanıtmaya yararlı olacağımı umduğum bu öykünün, sizleri de duygulandıracığını umuyorum.

Bu millî ve büyük vazifeyi yapabilmek için beni destekleyen, sevgili kızım, gelinim NİLGÜN GÖKSEL'e, teşekkürlerimi sunmayı bir borç sayıyorum.

Galiba, Atatürk'ü görebilme ve konuşma saadetine erebilmiş kuşağın sonuncularındanım. Hayatımın en mutlu olayı, O'nun huzurunda geçen bütün bir gecenin bulunuşudur. Bu büyük gecede, yalnız O'nu yakından görmek fırsatını bulmakla kalmadım, O'nun Türkiye ve Dünyanın geleceği hakkındaki siyasî görüşlerini de, ağzından dinleyebildim. Tek bir insan olarak, yaşam şekli ve hayat özellikleri hakkında da görgüler edinebildim. Sonunda, kendisi ile konuşabilmiş ve özellikle "Türk gençleri hakkındaki görüşleri"ni dinlemek onur ve mutluluğuna erebilmiştim.

Muhtelif vesilelerle, konferans ve makale halinde yayınlanmış olan bu gecenin hikâyesini, daha etraflı ve derli toplu olarak Türk insanına aktarmayı tarihi bir borç saymış bulunuyorum.

1938 Mayısını yaşıyoruz. Eskişehir Hava Okulu'nun Pilot Subay ikinci sınıfında öğrenci olarak eğitim gören Hava Teğmenleriyiz. Uçmayı ve havada savaşmayı öğreniyoruz. Çok bahtıyarız. Çünkü, mesleğimize âşıkız.

* Atatürk Araştırma Merkezi Asli Üyesi.

O dönemde Eskişehir Hava Meydanı'nın bir özelliği vardır. Günün yirmidört saatinde gökler, hep motor sesleri ile dolar taşardı. Gündüz saatleri ile gece karanlığı yetmiş savaş pilotları ve harp birliklerinin uçuşuna ayrılmıştır. Tam onlar yatmaya gittikleri zaman ve tan yeri kızışmaya başlarken de, öğrenci pilotların havalanması başlar. Sabahın çok erken ve sakin saatleri, bizler gibi acemi çaylaklara verilmişti. İşte, dolayısıyla da biz pilot öğrenciler saat dört civarında uçuş elbiselerimizi giymiş ve sırtımızda paraşütlerimizle, uçak başında uçuş hocalarımızı beklemeye başlarız. Tabii ki, böyle çok zevkli ve yorucu geçen bir günden sonra da, ertesi gün zinde olarak uçuşa çıkmak için, akşamın erken saatlerinde uyumaya mecbur tutuluruz.

Yine erkenden uykuya çekildiğimiz bir akşam odalarımızın kapıları vurularak uyandırıldık. ATATÜRK'ün Eskişehir'e geldiği, Orduevinde asker ve sivil Türk Gençleri ile görüşmek istediği haber verildi. Alarma geçirilmiş bir harp birliği gibi hızla fırladık. Biraz sonra Orduevindeyiz.. Hepimizde O'nu bu kadar yakından görebilmenin ve bu onuru kazanabilmenin büyük heyecanı ve sevinci var.

ATATÜRK; salonun ortasında uzunca bir masada oturuyor, solunda Kumandanımız Orgeneral (o tarihte Albay) Zeki Doğan, sağında sınıf arkadaşımız ve dünyanın ilk kadın Harp Pilotu Sabiha GÖKÇEN oturuyor (Gökçen'i o zamanlar pek giyilmesi âdet olmayan, bu günün modasında, pantolonlu özel kıyafeti ve uçuş elbisesi ile görmeye alışan gözlerimiz, O'nu zarif gece tuvaleti içinde yadırgıyor). Masanın diğer yanlarında şehrin Valisi ve Kolordu Kumandanı, ATA'yı dinlemektedirler.

ATATÜRK konuya girmiştir. Bütün benliği ile sarıldığı tek konu vardır: HATAY.

Yazımızın asıl amacı, o gece ATATÜRK'ün, HATAY ve diğer mevzulardaki görüşlerinin size aktarılmasıdır.

Ama, hem o gecede ve daha sonra karşılaştığımız konularda büyük bir yeri olan Sabiha GÖKÇEN'i sizlere, bir sınıf arkadaşının gözüyle tanıtmayı da tarihi bir vazife saymaktayım.

Sabiha GÖKÇEN; Büyük ATA'mızın en çok sevdiği ve güvendiği manevi kızlarından birisidir. ATATÜRK, O'nun kişiliğinde Türk kadınına o zamana kadar değinilmemiş bir hüviyet kazandırmayı ve Türk kadınının geleceğin Dünyasında bambaşka sorumluluklar almasını amaçlamıştır.

ATATÜRK, Sabiha GÖKÇEN'i, gördüğü Kolej eğitiminden sonra Sovyet Rusya'ya göndermiş, paraşütçülük, planör ve motorlu uçak pilotluğu eğitimini yaptırmıştır.

Dönüşte GÖKÇEN, Türk Hava Kurumu'nun Havacılık Eğitim Merkezi olan Türk Kuşunun kurulması ve gelişmesinde büyük hizmetler yapmıştır. Pek çok kız ve erkek Türk gencinin havacılık alanında yetişmesi sorumluluğunu üzerine almıştır.

ATATÜRK, bir safhadan sonra Sabiha GÖKÇEN'i "Savaş Pilotu" olarak da yetiştirmeyi öngörmüş ve bu amaçla Eskişehir Hava Okulunda eğitime göndermiştir.

İşte, bu dönemde GÖKÇEN'le tanışıyoruz. Sınıf arkadaşlığı yapıyoruz. Bu bizim için büyük bir şans ve şeref oluyor. ATATÜRK, çok sevdiği manevi kızını çalışma yerinde de görmek için zaman zaman Eskişehir'e geliyor. Bizler de bu sayede O'nu daha yakından görmek saadetine eriyoruz.

İşte başlangıçta anlattığım konunun geçtiği gece de, bunlardan birisidir.

Sabiha GÖKÇEN, havacılık çalışmalarında ilerlerken, ben de pilot subay olarak bütün gayretimle çalışıyorum. Mesleğimde ilerliyorum. Hava Harp Akademisi'ni de bitirerek Hava Kurmay Subayı oluyorum.

Albay rütbesinde bir takdir vesilesi olarak, Washington Büyükelçiliği Hava Ateşeliğine tayin ediliyorum. Büyükelçimiz, kıymetli devlet adamı Suat Hayri Ürgüplü'dür. Hepimize örnek oluyor.

İşte bu dönemde Sabiha GÖKÇEN'le tekrar karşılaşıyoruz ve bu karşılaşmada Büyük Atatürk'ün yıllar ötesinde O'nu bu alana yöneltmekle amaçladıklarının ne olduğunu da daha iyi anlıyorum.

Devletlerarası ilişkiler icabı, zaman zaman Bakanlarımız, Başbakanlarımız, Washington'a geliyorlar. Sefirimizle beraber karşılamada bulunuyoruz. Ne kırmızı halı, ne sancaklı kıtalarla karşılama töreni yapılmıyor. Protokol dairelerinden bir kaç kişi "Amerika Birleşik Devletleri adına hoşgeldiniz" diyerek bu zevatın programlarını uygulamalarına yardımcı oluyorlar.

Bir gün de, Sabiha GÖKÇEN'in Amerika Birleşik Devletleri'ne resmi bir ziyaret yapması gerekiyor. O'nun karşılanmasında da vazifeliyiz. İşte gözlerimiz ilk kez sancaklı, bandolu bir tören kıtasını görüyor. "99'LAR KLUBÜ" (Dünyanın ilk Kadın Pilotları Cemiyeti) tam kadro oradadır. İçlerinde ne isimler ne şöhretler var. Hepsini ayrı ayrı büyük işler görmüşler ve uçuşlar yapmışlar, rekorlar kırmışlardır. Ama hiç birisi Sabiha GÖKÇEN'nin sahip olduğu "Kadın Harp Pilotu" yetki ve unvanına sahip değiller. Nasıl gururlanıyoruz. Ve yıllar öncesi 1938 Mayıs ayında Eskişehir Orduevinde ATATÜRK'ün sağında oturan bu zarif genç

Türk kızını sınıf arkadaşımı daha büyük heyecanlarla kucaklıyorum.

Sabiha GÖKÇEN'i evimizde misafir ediyoruz. High School (Lise) öğrencisi olan kızım Sema, oğlum Timur, Gökçen teyzelerinin özel sekreteridirler. Telefonla randevularını tesbit ediyorlar ve ona hizmet etmekten gurur duyuyorlar. Çocuklarım, kendilerini iyice tanıma yaşına gelinceye kadar "hakiki teyzeleri" olduğu zannettikleri GÖKÇEN'nin hizmetinde olmaktan onurludurlar.

Haydi, yine 1938 Mayıs ayına Eskişehir Orduevine dönelim.

ATATÜRK, o zamana kadar Fransızların kolonisi olmak şanssızlığına uğramış olan Türk Hatay'ımızın hududundan dönmektedir. Yığınak yaptırdığı Türk Silahlı Kuvvetleri'ne manevralar yaptırmış, onların geçit resimlerini ayakta kabul etmiş, bu yorucu yaşam, onun hastalığının daha da artmasına neden olmuştur.

Buna karşılık, bu hareketler Hatay'ı işgal altında tutan Fransızları ür-kütmiş ve inatçı davranışlarını gevşetmeye etki yapmıştır. Umduğu da yerine gelmiştir.

Çocukluktan bu güne kadar ATATÜRK'ü karşılama ve uğurlama törenlerine, okulca götürüldüğümüz zaman O'nu uzaktan görmüşüz. Ama O'nu o kadar içten tanıyoruz ki: yazılanları okumaktan ziyade O'na çok bağlı bir öğretmen kitlesinin etkisindeyiz. Bunlar, İstiklâl Savaşını hep beraber yapmışlar, inkılaplara da aynı inançla katılmış idealistlerdir.

Ama hayatımızda, ilk defa O'nun pek yakınıdayız. Bu gece göz ve kulaqlarımızla da öğrenmek istediğimiz çok şeyler var. Hepsini bir geceye sığdırma isteğindeyiz.

Çevresine bakıyoruz, zamanın isimleri, kimi devlet adamı kimi kumandan, kimi sanatçı, kimi yazar. Bir savaş hazırlığı döneminde bile bu memleketin kalbur üstü elemanları O'nun dost kadrosunda yerlerini koruyorlar.

Masasının üstüne bakıyoruz, basit mezeler, yemekler ve içkiler.

Masasına, daima salondan rastgele asker veya sivil bir genci çağırıyor. Bir şeyler dikte ettiriyor. Bu esnada ellerinin, kollarının ve başının sert hareketlerini görüyoruz.

Sonra, bir başka genci daha çağırıyor. O'na diğerinin yazdıklarını yüksek sesle okutuyor. Bu sefer şaşırıyoruz. Tanıdığımız ve bildiğimiz en güzel ve düzgün ifadeli bir ATATÜRK nutkudur dinlediğimiz.

Zamanın en okunan gazetesinin baş yazılarını yazan tanınmış yazara sıra geliyor. O da yalnız ATA'nın söylediklerini yazıyor. Arkasından aynı emir: "Sen

de oku bakalım", başını sallayarak dinliyor. Beğenmediği yerleri tashih ediyor. Ertesi günü, tanınmış yazarın tanınmış gazetede ki Hatay konusunda sert ve güzel baş yazısı yazarın kendi imzası ile hazır dır.

Eğlenmesine bakıyoruz: Sahnede Mehmetçiklerden kurulu bir caz var. "Valansia'yı çalsınlar" diyor. Dans etmek istiyor. Kendisi ile dansı çok arzulayan zarif hanımlarla ilgisi yok. Damını kendisi seçiyor. İlginçtir seçtikleri hep dans etmeyi bilmeyen hanımlardır. Biraz sitem, biraz temel dans bilgisi verme. Sonra genç bir subayı çağırıyor "Öğret şu hanıma dans etmeyi..."

Sanat tarihimizde unutulmuş bir olay vardır. ATATÜRK Türk müziğini yalnızlıktan kurtarmak, Batıya çevirmek kararındadır. Bu da bir devrim, zevk ve sanat devrimi olacak. Bu nedenle bütün radyolarda bir süre Türk Müziği yasaklanmıştır. Ama kendisi Alaturka (Türk Sanat Müziği) ve Halk Müziği ile büyümüş. Ondan hü zün duymuş, onunla coşmuş, bu müziği çok seviyor. Ama yapacağı devrim için iş neyi değil, çuvaldızı da kendisine batırabilme gücü olan bir lider.

Gençlerle coşturucu konuşmaları arasında, canı bu müziği de çekti galiba ki, şehrin valisi, gecenin bu saatinde bir grup getirtti ortaya. Kalitesiz sazcular, yeteksiz bir şarkıcı kızcağız.

Onlardan Yesari Asım'ın "Fariğ olmam meşrebi rindaneden" isimli parçasını istiyor. Şarkıcıda asla böyle bir bilgi mevcut değil. Yok öyle şey... Söyleyecek, söyleyecek. Evvela birinci satır beraber, bir daha, bir daha. İkinci ve üçüncü mısralar da öyle. Artık bilgisiz kızcağız şarkıyı usulle geçmektedir. Öğretmen ATATÜRK.

Bir ara gençleri etrafına daha yakınma çağırıyor. Gidiyoruz. Diyor ki: "Aramızda bir konuşma yarışması yapalım (Şimdi bu tarz çalışmalara panel diyoruz), içimizden birisini başkan seçelim, o söz versin sıra ile Hatay mevzuunda konuşalım". Arkasından ilave ediyor: "Ne olur beni başkan seçmeyin, ben bu gece sadece konuşmacı olayım, hem...". Sö zünü bitirmeden araya bir karışma oluyor. Bir genç sözünü kesiyor. Genci sertçe kınıyor. Genç yetmişmiş bir insandır. ATA'm diyor: "Bu demokratik yasama düzenini siz verdiniz, siz öğrettiniz bize, benim rahatça konuşmamdan görüyorum ki rahatsız oluyorsunuz, özür dilerim". ATA'nın yüzündeki sert hatlar birdenbire değişmiştir. Yeniden tatlı bakışlar: "Size yeni bir teklifim var, reylerinizi bana verin, bu genci başkan yapalım.

Özel paneldeki konuşmalar başlamıştır. Herkes bütün heyecanı ile Hatay'ı, Fransa'yı ve Türk tarihini eline alıyor. Milli şiirler okunuyor. ATATÜRK'ün güzel konuşmalardan hoşlandığı çok belli. Tarih bilgisindeki, Türkçe bilgisindeki ha-

talara müsamahasızdır. Tenkitleri sert oluyor. Ama konuşma zevkini hiç bir zaman kaçtırmıyor. Yavaş yavaş söz tamamen kendisine geçmiştir. Ve bizim Başkan unutulmuştur. Lakin seçtiği Başkan hakkını kolay kaptıracak tiplerden değildir. Hemen protesto ediyor: "Benden söz almadan konuşuyorsunuz, bu usule aykırıdır" diyor. Bu biçim sert müdahaleye önce kızmış gibidir. Fakat birden duruyor ve Başkana hak veriyor: "Hımm... çok esaslı Başkanımız varmış...". Sayın Başkandan özür diliyor ve tabi yine konuşmasına devam ediyor.

Bu özel panelde Fransa değerlendirilmiştir. ATATÜRK'e göre: "Fransa, çok güvendiği "Maginot Hattı'nın" gerisinde çökmeye mahkûmdur. Çünkü Maginot'un üstü ve gerisi tamamen havaya karşı (Alman Hava Kuvvetlerine karşı) açıktır. Onlar, hiç bir zaman bunun farkında değiller".

"Fransızlar bizleri hâlâ Hasta Osmanlı imparatorluğu zannediyorlar. Fransız zimamdarları (devlet adamları ve yöneticileri) çok aldanıyorlar. Fransızlar onlardan istediklerimizi çok kısa zamanda yerine getirmezlerse benim ne yapacağımı onlar da bütün Dünya da görecektir."

(ATATÜRK'ün 1938'deki tahminleri tamamen doğru çıkmış, Hatay'ı hemen bize bırakan Fransızlar; bundan tam iki yıl sonra Alman Zırhlı Birlikleri'nin ve Hava Kuvvetleri'nin "Maginot Hattı" gerisinde yaptıkları kuşatma ve indirme taarruzları ile on gün içerisinde Alman Ordularına teslim olmuşlardır.)

Alkıştan hoşlanmayan ATATÜRK, hemen mavi üniformalılara, bizlere hitap ediyor: "Nasıl Havacılar benimle yine beraber misiniz?", cevap malum. İki tek kelime "Beraberiz daima".

İtalyan lideri Mussolini'ye bir kaç yıl evvel verdiği dersi, Fransızlara karşı da tekrarlamak kararındadır. Bir süre önce ANTALYA havalisine göz diken İtalyan diktatörü büyük bir hava kuvveti ve donanma ile güzel Antalya kıyılarımızda gövde gösterisi yapmaktadır. İşte burada, yazılı tarihimize pek geçmemiş olan bir olayı sizlere nakletmek istiyorum. Bunu üst sınıflarda yetişmiş pilot ağabeylerden ve özellikle de Sabiha Gökçen'den dinlemişim.

ATATÜRK, Mussolini'nin delice tertiplerine karşı, Gülccemal vapuru ile Antalya'ya gelir. Ertesi günü bir muhrice binerek gemi komutanına Akdeniz'e doğru açılmasını emreder. Kendisi de köprü üstündedir. Gemi komutanına bir soru yöneltir; "Kaptan, şimdi İtalyan Donanmasına rastlarsak ne yapacaksın?". Gemi komutanı hemen cevap verir: "Rotamızı derhal değiştiririz Paşam" der. Bu cevabın karşılığı çok sert ve kesindir: "Hayır efendim öyle şey olmaz. Tam yolla İtalyanların en büyük harp gemisinin bordasına çarpacaksın".

Bu kesin emir, askerce aynen tekrarlanır: "En büyük İtalyan harp gemisinin bordasına tam yolla çarpacağım efendim...".

O akşam, sofrada tamamen bu konu tartışılır. Hadise heyecan yaratmıştır. ATATÜRK, gemi ile gemiye karşı yapmayı tasarladığı "çarpma hareketini", havadan da gemiye karşı aynen yapmayı planlamıştır.

İşte bu sırada her Türk Harp Pilotuna "Kişiye Özel" bir zarf gelir. "Mussolini'nin uçak ve harp gemilerine çarpıp batırmayı ve ölmeyi kabul edermisin" diye.

(Unutmayın ki Japon "intihar uçakları yani Kamikaze" ortada yoktu henüz ve ancak İkinci Cihan Savaşında kullanılabilmişti)

Pilotlarımızın verdiği cevaplar dikkatle tasnif edilir. Hayretle görülür ki hepsinde aynı üç kelime vardır : "Evet çarpmaya hazırım". Dünya'nın ve Mussoli'nin bu çok ilginç ve sert olayı duymasına şükranak verilir.

"Manevi güç" "madde"yi yenmiştir. Mussolini, Türk kayasına çarpmaktan vazgeçer, Donanmasını alır başka diyarlarda (Habeşistan'da) macera aramaya gider.

Aynı söz; o gece Eskişehir Orduevinde ATATÜRK'e tekrar verildi. "Ölüme söz vermenin" karşılığı ATATÜRK'ten "Teşekkür ederim" değildir. Coşkunlukla verilen başka bir emirdir: "Mehmetçik müzisyenler çalın bir Sarı Zeybek", kendisi başı çeker, arkasında, O'nun bir sözü ile ölebilecek cesur bir kitle Zeybek oynamaktadır.

Ben, Zeybek Oyununun gerçek manasını o gece anladım. O kolların ağır ağır kalkışını, bir kartalın kanat açışına benzetirim.

Yine Hatay konusu; yine tarih, yine Türk, yine Fikret'in, Namık Kemal'in şiirlerine dönüş... En iyi okuyanı arıyor ve buluyor. Hecenin uzunluğu ve kısalığına bile dikkatli. Kusurları usanmadan düzeltiyor. Öğretmen ATATÜRK, sabır dersi de veriyor çevresine.

ATATÜRK'ün Hatay'la ilgili mevzudan sonra birdenbire "Musul meselesi"ni ele aldığını görüyoruz.

Hatıralarım, beni birden ilkokul yıllarıma götürüyor. Sabah törenlerinde "Hatay bizimdir. Musul bizimdir. Başka kimsenin olamaz" diye slogan halinde bağırışmalarımız gözümün önüne geliyor. Tabii ki, o yaştaki kültürümüzle bunu pek manalandıramıyoruz. Yıllar ilerledikçe Hatay'ı ve Musul'u ve onların Türkiye'nin hayatındaki yerini ve değerini daha iyi öğreniyoruz.

ATATÜRK'ün Hatay mevzuundaki ömür boyu ısrarlı davranışlarının yanında yine, O 1938 Mayıs gecesi Orduevinde de Musul meselesini de nasıl değerlendirdiğini sizlere anlatmazsam millî bir vazifeyi ve borcu yerine getirmemiş olurum.

Son İstanbul Meclisi Mebusanı; Misakı Millî-Millî And konusunu ele almıştır. Mustafa Kemal Paşa İstanbul Meclisindeki güvendiği arkadaşlarına, daha da etraflı bilgiler gönderiyor. Ve Misak O'nun istediği şekilde kabul ediliyor. Yani Misakı Millî bir deyimle de Mustafa Kemal'in eseridir.

Bu çalışmalara daha sonraları Lozan döneminde de İstiklâl savaşını kazanabilmek ve yeni Türkiye Devletini kurmak için hayatını harcayan Mustafa Kemal Paşa'nın, uzun yıllar sonra çok stratejik ve çok ekonomik değeri olan Hatay ve Musul mevzularını devamlı işlediğini görüyoruz.

Bunlardan Hatay'ı, o günün gençlerine nasıl işlediğini daha önce sizlere anlatmış bulunuyorum. Yine o gece Musul mevzuunda söylediklerini de şimdi size anlatayim:

Musul; Türkiye için her Türk için hayatı derecede önemlidir. Geleceğin Türkiye'sinin Musul'suz yaşamı çok güçtür. Hatay, Türkiye'nin Akdeniz'e ve Akdeniz yolu ile dünyaya açılan kapısıdır.

Musul ise, Türkiye'nin ekonomik açıdan ve politika bakımından can damarıdır. Musul'un ve Musul petrolünün sahibi olamayan bir Türkiye yalnız iktisadi değil bir çok sosyal ve politik problemlerle karşılaşacaktır. Bu görüşü yorumlamaya lüzum var mı? Bu gün de bunların hepsini aynen yaşamıyor muyuz?

Sonradan yaşamıma girmiş bir anıyı da bu vesile ile anlatmadan yapamayacağım.

1955-56'da Türk Kuşu Genel Müdürü idim. Özellikle Türk kadınına tanıtma konusundaki ATATÜRK ilkeleri için gayret sarfediyordum. Önce sayıları çok azalmış olan kız paraşütçülerin çoğalmasını sağlıyorum. 14-15 yaşında liseli kızlardan bile paraşütçüler yetiştiriyoruz. Onları, 1955'de Hollanda'da yapılan "Dünya Havacılığının 50. Yıldönümü", uluslararası havacılık gösterilerine götürüyorum. Türk kadını hâlâ, haremde, peçeli ve çarşafli olarak düşünen Dünya şaşırıyor. Hollanda Kraliçesinin huzuruna Dünya Havacıları adına plaket vermek için bir tek havacı seçilecek. Hepsi ünlü birer pilot olan Dünya Havacıları, bizim en minik kızımızı görevlendiriyorlar. Kraliçe, onu kabul ediyor ve heyecanla seviyor, çünkü biraz evvel bu minicik Türk kızının paraşütle atladığını görmüştür, heyecanlanmıştı.

1956'da bu cesur kızlarımızı, bu sefer Bağdat'a götürdüm. Diyarbakır'dan havalandık. C-47 uçağımızın pilotuyum. Biraz sonra "Raman petrol alanı" karşımıza geldi. Petrol kuyuları, dumanlar, alevler. Tipik petrol bölgesi. Gururlanıyorum. Fakat kısa bir süre sonra da "Musul petrol sahası" karşımızdadır. Bizim "Raman" onun yanında küçücük kalmıştır. Ve, 1938 Mayıs'ının Eskişehir orducvindeki gecesini ve ATATÜRK'ü hatırlıyorum. Bu kez gözlerim yaşıyor.

Haydi yine Eskişehir Orducvindeki hikâyemize devam edelim. Bir masada Harp Pilotu adayı dört teğmeniz. Bu arada ATA'nın işaret parmağı bizim masaya doğru yöneliyor. Bu sırada dalgın olanımıza "seni çağırıyor" diyoruz. Arkadaşımız fırlıyor. ATATÜRK'ün karşısına. Bir şeyler konuşuyorlar. Arkadaş biraz sonra masamıza dönünce heyecanla soruyoruz: "Şahane Gözler, şarkısını istedi. Ben de bilmediğimi söyledim". Sorumuzun cevabı her işi bir şaka ve muziplikle bitirmeyi adet edinmiş havacılar uygun biçimde "Ben bilmiyorum ama arkadaşlarımdan bu şarkıyı bilen ve sesi güzel olanlar vardır" dedim. ATATÜRK de bana "Öyle ise söyle onlar gelip okusunlar" emrini verdi. "Bir yere ayrılmayın sakın". Eyvahlar olsun hiç birimizin beceremeyeceği bir şey. Ohh... Laf karıştı, konu değişti, biz de rahatladık. Yarım saat sonra parmağı yine bize yöneldi. Bu kez ben göz göze geldim. Hemen yerimden fırladım karşısına. Hazırol vaziyetindeyim. Haydi bakalım sen söyle şarkıyı, Şahane Gözleri sen söyle. Boynumu büktüm, şarkıyı bilemediğim için özürler diledim. Sitemli bir memnunsuzluk: "Siz nasıl teğmenlersiniz, o halde ben söyleyeyim siz dinleyin":

"Şahane gözler şahane"
 "Hüsnüne yoktur bahane"
 "Süleyman olsam cihane"
 "Gönül eğlenmez asla"
 "Akan sular şarap olsa"
 "Uçan kuşlar kebab olsa"
 "Meyhaneler mesken olsa"
 "Gönül eğlenmez asla"

Bu şarkıyı bir ömür boyu en ünlü şarkıcılardan kaç defa, gözü yaşlı dinledim. Hiçbirisi O'nun gibi etkili ve içten değildi. Ben Münir Nurettin uslubu ile söylediği bu halk ezgisinin satırları arasında, hep ATA'nın kendi iç yaşantısını kendi gönül boşluğunu sezinlerim. Biz hepimiz O'na dış ve resmi görünümü ile bakmışızdır. Başarılarını beğenmiş imrenmişizdir. Ama O'nun da bizler gibi bir varlık olduğunu, kendi iç aleminde bizler gibi özel duyguları bulunduğunu hiç dü-

şüncbildiğimizi zannetmiyorum. ATATÜRK bu şarkının mısraları arasında adeta bize karşı, bu yönden isyan ediyor gibi gelir bana hep...

Şarkıyı bitirdi. İsmimi, rütbemi, uçuşu sevip sevmediğimi, iyi uçup uçmadığımı sordu. Burada, Sabiha Gökçen'e eğilerek bir şeyler sordu. Sonra "Çok memnun oldum evladım" dedi. Herhalde Gökçen beni övmüştü. Sıra maaşımı öğrenmeye geldi ki verdiğim rakam çok ufaktı. "66 lira 66 Kuruş ATAM" diyebildim yavaşça. Bakın kendi kendi hayatımdan bir hikaye anlatayım sizlere :

"Selanik'teyiz. Harp Akademisini (Erkani Harbiye Sınıfını) yeni bitirdim. Yanımda iki arkadaşım var. İkisi de birer kahraman teğmen. Birisi meşhur şair Naci. Cebimizdeki para pek az. Bir köşe başı lokantasında yemek yedik. Canımız, burası, Orducu gibi temiz bir yerde oturmayı istedi. Selanik'te Beyaz Kule diye lüks bir lokanta vardır. Cebimizdeki para içerde ancak birer kadeh içkiye yettiği için garsona bize yalnız rakı getirmesini söyledik. Rakı gelince Naci, kapıdan girerken aldığı kuru kestaneyi ikram için bize uzatırken: "Bizim hayatımız bu kuru kestaneye benziyor" dedi".

ATATÜRK birden geçmişten yine bugüne döndü. Sert bakışları yumuşamıştı. "Evet gençler bizim hayatımız kuru kestaneye benziyordu. Ama sizinkiler benzemeyecek. Çünkü ben o günleri, gençlik günlerimi hiç unutmadım. Sizin beni tanıdığınızdan çok, ben sizi tanıyorum. Hayatım boyunca daima gençleri aradım buldum ve gençlerle çalıştım".

Soru, gençlik ve şarkı öyküsü ne kadar sürdü bilemiyorum. Karşısındaki bu duruşum şu "nasihat" hatta "vasiyet" ile sona erdi: Hayatta muvaffak olmak istiyorsanız "ben gencim" diyene el uzatınız, "ben yaşlıyım" diyenden uzaklaşınız. Gençleri seviniz, daima onlarla çalışınız. Ben muvaffak oldu isem, başlıca sebebi budur. Ben daima gençleri sevdim, gençlerle beraber çalıştım, siz de böyle yapınız.

Türk çocuğu, Türk genci bazen hatalar yapabilir. Onları hoşgörü ile karşılayın. Kısa bir zaman sonra, tamamen düzeldiğini, yine vazifelerini başarı ve özveri ile yaptıklarını görürsünüz.

Hayatım eğitimcilikle ve Türk gençleri arasında geçti. Türk Kuşu'nda Genel Müdürlük, Hava Harp Okulu'nda Kuruculuk ve Kumandanlık yaptım. (27 Mayıs 1960 hareketini ATATÜRK ilkelere ve inançlarına aykırı bulduğumdan, Hava Harp Okulu'nu bu hareketin içine sokmadım. Beni, o gün komutanlıktan alarak, Diyarbakır'a sürdüler. 2 Ağustos 1960'da ve General olacağım hafta emekliye sevkettiler). Emekli olduktan sonra da, TED Ankara Koleji Genel Müdürlüğü,

Yükseliş Koleji Genel Müdürlüğü ve Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Başkanlığı yaptım. Çeşitli Üniversitelerde ve Askeri Yüksek Okullarda "ATATÜRK"çülük" dersleri verdim.

Dostlarım ve çevrem, bütün bu çeşitli görevlerde başarılı olduğumu söylerler ve överler. Bu görevlerde başarılı oldu isem, ATATÜRK'ün vasiyeti üzerine gençlere değer vermek ve Onun dediği biçimde gençlerle çalışmamdandır.

1960'lı yılların sonundan itibaren Türkiye'de sert gençlik hareketleri olmaktadır. O zaman Müdürü olduğum Yükseliş Koleji'nde yaptığımız ATATÜRK'çülük çalışmalarının etkisi ile okulumuzda hiç bir üzücü olay olmadı. Bazen, siyasi amaçlı olmayan olağan gençlik yaramazlıkları olurdu. Bunların sertçe olanlarına da rastlardık. Kabahatlı öğrenciler karşımdadır. Çevremdeki genç hocalara dikkatle bakardım. Gözlerinden soruları okurdum adeta: "İşte asker kökenli sert bir Okul Müdürü. Kimbilir bu kabahatlı gençlere ne sert muamele edecek ve cezalar verecek?" demektedirler sanki.

Halbuki, aksine benim gayet yumuşaklık ve hoşgörü ile muamele yaptığımı görünce şaşırırlar. Daha sonra onlara şunları söylerim: "Yumuşaklık ve hoşgörü bana Atamdan yadigârdır derim". Onlar, bunu aile kökenim atam olduğunu sanırlar. Daha sonra, onlara size yukarıda anlattığım hikâyeyi özetlerim. Büyük ATATÜRK'ün Eskişehir Orduvinde gençler için bana tavsiyelerini tekrarlarım. Şaşırırlar, hayran kalırlar. 1938'deki bu bir Mayıs gecesi, ölümünden hemen evvel, Eskişehir Orduvinde Büyük ATATÜRK'ten aldığım emir ve nasihatleri hatta vasiyetleri hiç unutmamış olmamdandır.

İşte ATATÜRK'ümüzün gençlere olan büyük iman ve güvenini dinlemek mutluluğuna eren bir eğitimciden, O'nun bu sözlerini bu anlayışını, birinci ağızdan dinlemiş bulunuyorsunuz. ATATÜRK'ün bu, bir insana kuvvet veren, görüşünü sizler de benim gibi uygulayınız. Hayatınız boyunca, sizden sonraki gençleri daima seviniz ve hoşgörü ile karşılayınız. Çok başarılı ve herhalde çok bahtiyar olacaksınız.

Ulu Tanrı'dan bir kez daha rahmetler diliyorum. Yattığın yer nur olsun ATAM...

SABIHA GÖKÇEN'İN BİYOGRAFİSİ

21 Mart 1913 tarihinde Bursa'da doğan Sabiha GÖKÇEN, altı çocuklu bir ailenin altıncı çocuğudur.

Babası Mustafa İzzet Bey, annesi Hayriye Hanımdır. Kardeşleri, şehit ağabeyi teğmen Şefik, ablası Nazime, ağabeyi Neşet Dikmen, ablaları Nafia Dikmen ve Saime Berksun'dur. Şimdi hiç biri hayatta değildir.

Edirne vilayeti başkâtipliği görevinde bulunan babasının emekli olmasıyla, aile Bursa'ya yerleşmiştir.

Kurtuluş Savaşı yıllarında ilkokula başlayan Sabiha GÖKÇEN, önce babası Mustafa İzzet Bey'i daha sonra da annesi Hayriye Hanımı kaybetmiş, ağabeyi ve ablaları ile birlikte yaşamıştır.

1925 yılında Bursa'yı ziyaret eden Atatürk, Sabiha GÖKÇEN'i manevi evlat edinmiş ve birlikte Ankara'ya gelmişlerdir.

Ankara'da Çankaya Köşkü bahçesi içerisinde bulunan ilkokula, Atatürk'ün diğer manevi evlatları Zehra, Rukiye ve köşke yakın oturan Atatürk'ün arkadaşları ve köşkte görevli yaverlerin çocuklarıyla birlikte devam etmiştir.

İlkokulun bitimini takiben, Atatürk, manevi evlatları Sabiha ve Zehra'yı Arnavutköy Amerikan Koleji'ne, Rukiye'yi de Damdösiyona, öğrenimlerini sürdürmek üzere göndermiştir.

Bir yıl süre ile Arnavutköy Amerikan Koleji'ne devam eden GÖKÇEN, boğaz havasının sert olması nedeni ile, Üsküdar Amerikan Kız Koleji'ne geçer.

Bir müddet sonra hastalanan GÖKÇEN'i tedavi için, Atatürk Viyana'ya gönderir. Tedavi sonrası yurda dönen Sabiha GÖKÇEN öğrenimine, Çankaya Köşkü'nde özel öğretmenler nezaretinde devam eder.

1933 yılında Atatürk, hem tedavi olması ve hem de dil öğrenmesi için GÖKÇEN'i Paris'e gönderir. Daha sonra yurda dönen Sabiha GÖKÇEN'in yaşıntısı Atatürk'le beraber devam eder.

1934 yılında soyadı kanununun çıkmasıyla Atatürk, Sabiha'ya GÖKÇEN soyadını verir. (O tarihte Sabiha GÖKÇEN havacı değildi.)

1935 yılında, Türk Hava Kurumu tarafından Atatürk'ün emri ile ilk sivil havacılık okulu açılır. Bu açılışa Atatürk, Sabiha GÖKÇEN'i de birlikte götürür.

Atatürk bu okula TÜRKKUŞU ismini verir ve okula ilk kız öğrenci olarak Sabiha GÖKÇEN'i kaydettirir. Planör eğitiminin ardından (A) ve (B) brövelerini alan Sabiha GÖKÇEN, yüksek planörcülük eğitimi yapmak ve planör öğretmenliği için Türk Hava Kurumu tarafından yedi erkek öğrenci ile birlikte Sovyetler Birliği'ndeki planörcülük yüksek okuluna gönderilir. Bu okuldan da mezun olan GÖKÇEN, öğretmenlik diploması ile yurda döner.

1936 yılında, yine Atatürk tarafından, Eskişehir Askeri Hava Okulu'na özel olarak gönderilir. Bu okulda birbuçuk yıl eğitim gören GÖKÇEN, askeri pilot olarak PEKİYİ ile mezun olur (Diploma numarası 372'dir). Böylece SABİHA GÖKÇEN DÜNYANIN İLK KADIN SAVAŞ PİLOTU olma şerefini de kazanır.

Eskişehir Tayyare Alay İkinci Bölüğü'nde bir süre görev yapan GÖKÇEN mevcut av ve bombardıman uçaklarıyla solo uçuşlar da yapar. Yirmiiki tip uçakla uçuşlar yapmış olup, bunlara Türkkuşu uçakları da dahildir.

1937 yılında Trakya ve Ege Manevralarına ve Birinci Tayyare Alayı İkinci Bölüğü ile de Dersim Harekâtı'na katılan Sabiha GÖKÇEN, Türk Hava Kurumu'nun BİR NUMARALI MURASSA MADALYASI ile taltif edilmiştir. Bu madalyayı İsmet İNÖNÜ, Sabiha GÖKÇEN'in göğsüne takmıştır.

16 Haziran 1938 tarihinde Balkan devletlerinin davetlisi olarak, bir askeri uçakla tek başına Balkan Dostluk Turuna çıkan Sabiha GÖKÇEN, beş gün süren bu tur esnasında İstanbul'dan hareketle önce Atina'yı daha sonra da sırasıyla Selanik, Belgrad ve Bükreş şehirlerini ziyaret etmiştir. İndiği her yerde askeri törenle karşılanan Sabiha GÖKÇEN'e Belgrad'da bir dostluk nişanı olarak Yugoslav Ordusu'nun en büyük nişanı olan Beyaz Kartal nişanı ve beratı, Yugoslav Genelkurmay Başkanı tarafından verilmiştir.

1938 yılında Türk Hava Kurumu, Türkkuşu Uçuş Okulu'na Başöğretmen olarak atanmış ve bu görevini aralıksız 1954 yılına kadar sürdürmüştür. Üç dönem Türk Hava Kurumu Genel İdare Kurulu Üyeliği yapan GÖKÇEN, 1964 yılına kadar uçmaya devam etmiştir.

1940 yılında pilot yüzbaşı Kemal ile evlenen GÖKÇEN 1943 yılında eşini kaybetmiştir.

1953-1959 yılları arasında iki defa davetli olarak Amerika Birleşik Devletleri'ne gitmiştir.

14 Mart 1990 yılında davetli olarak Hindistan'a gitmiştir.

"Atatürk'ün İzinde Bir Ömür Böyle Geçti" isimli kitabı, Atatürk'ün 100. doğum günü anısına Türk Hava Kurumu tarafından yayınlanmıştır.

ALDIĞI ÖDÜLLER

1. Türk Hava Kurumu'nun bir numaralı MURASSA MADALYASI (beratı ile)
2. Yugoslav ordusunun en büyük nişanı olan BEYAZ KARTAL nişanı (Beş numaralı nişan beratı ile) ve ORDU BRÖVESİ
3. Romanya ordusu havacılık brövesi
4. Trakya ve Ege Manevralarından dolayı verilen HATIRA MADALYALAR
5. Türk Kadınının seçme ve seçilme hakkının 50. yılında TBMM'deki törende verilen mesleklerinde öncü kadınlar plaketi
6. Selçuk Üniversitesi'nin fahri doktorluk payesi
7. Türk Hava Kurumu tarafından 1989 tarihinde verilen ALTAN MADALYA
8. 1981 yılında ULUSLARARASI HAVACILIK FEDERASYONU'nun, havacılığın tüm dallarında üstün başarı gösteren havacılara verdiği FAI ALTIN MADALYASI (Berlin'de verildi)
9. Ayrıca ordu, çeşitli dernekler ve kuruluşların vermiş olduğu yirmisekiz adet plaket.

SOSYAL ÇALIŞMALARI

1. Kadının Sosyal Hayatını Araştırma ve İnceleme Derneği ŞEREF BAŞKANLIĞI
2. Yaşlıları Koruma Derneği ONUR ÜYELİĞİ
3. Kız İzciler Derneği ONUR BAŞKANLIĞI
4. Kemalist Atılım Derneği üyeliği
5. Göz Bankası üyeliği
6. Türk-Kore Kadınları Derneği üyeliği
7. Türk-Japon Kadınları Derneği üyeliği
8. Anıtkabir Derneği üyeliği
9. NINETY-NINES, INC derneği üyeliği

(1925'li yıllarda (99) bayan pilot tarafından ABD'de kurulan bu dernek bugün uluslararası kimliğe sahiptir ve binlerce üyesi vardır.)

10. Atatürkçü Düşünce Derneği ONUR ÜYELİĞİ

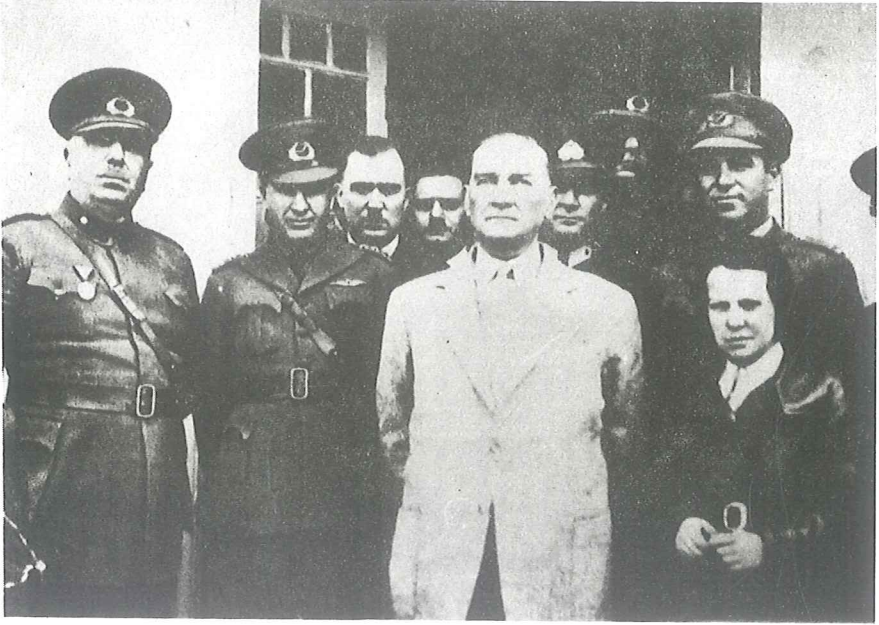
1958 yılı Amerika'ya ikinci davet edilişinde Miami'deki havacılık toplantısına giden ve bu toplantıyı müteakip Washington'a geçen Sabiha GÖKÇEN, Hava Ateşimiz Alb. Burhan GÖKSEL ailesinin misafiri olduğu günlerde ABD Hava Kuvvetleri'nin, bir Pazar günü ANDRWS HAVA Üssü'ne davet edilen ve şerefine yapılan bu toplantıda Amerika'nın değerli havacılarını tanımak ve onlarla beraber geçirdiği samimi anların mutluluğunu yaşamıştır.

ATATÜRK ve SABIHA GÖKÇEN Eskişehir Hava Meydanında (1936)

Eskişehir I. Tayyare Alayında (1936)

Eskişehir I. Tayyare Alayı (1936)

ATATÜRK VE GÖKÇEN, Yeşilköy Hava Alanı (1937)

ATATÜRK ve GÖKÇEN, Eskişehir'de Havacılarla (9.VI.1936)

ATATÜRK ve GÖKÇEN, Eskişehir Tayyare Alayı'nda (1936)

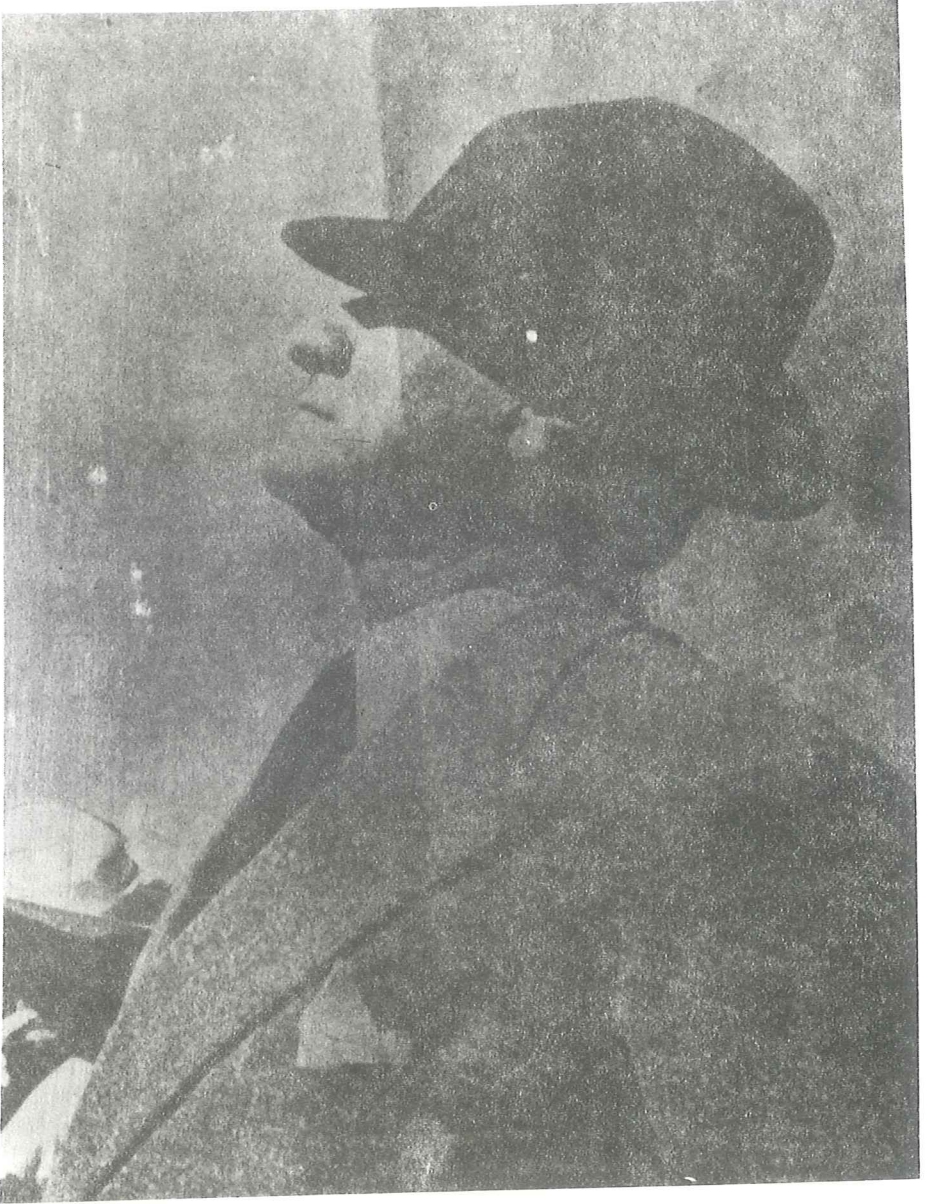
Bayan Sabiha GÖKÇEN'in Belgrad'a varışı.

Bayan Sabiha GÖKÇEN'in Belgrad'a varışlarında Türk ve Yugoslav Millî Marşları Çalınırken (1938)

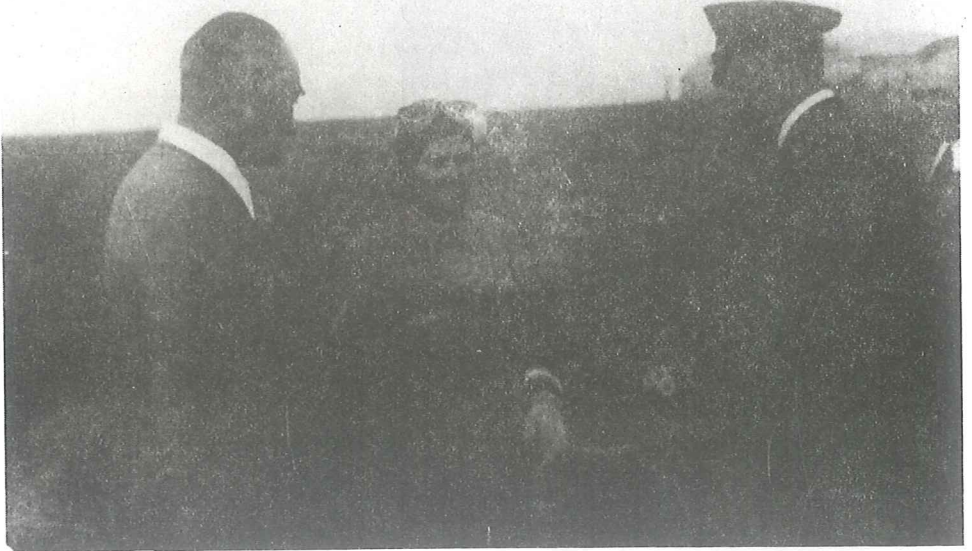
ATATÜRK ve Manevi Kızı GÖKÇEN (1937)

ATATÜRK, Türkiye'nin Geleceğini, Göklerde Arardı: "İstikbâl Göklerdedir."

Sabiha GÖKÇEN, ATATÜRK'ün Tertipleđiđi Özel Kıyafeti İle

İstanbul Yeşilköy Hava Alanı'nda: ATATÜRK, Sabiha GÖKÇEN, Ülkü ve Bir Hava Subayı Sabiha GÖKÇEN Bir Vazife Uçuşuna Çıkarken (1937)

Dersim Harekâtına Harekette Ankara Meydanında Vedalaşma (1937)

(Soldan Sağa) Kâzım ÖZALP'ın eşi Semiha, ATATÜRK'ün Hemşiresi Makbule (ATADAN), Gökçen, ATATÜRK ve Yaveri Cevat Abbas, Elazığ'a Uçacak Gökçen'i Uğurlarken (1937)

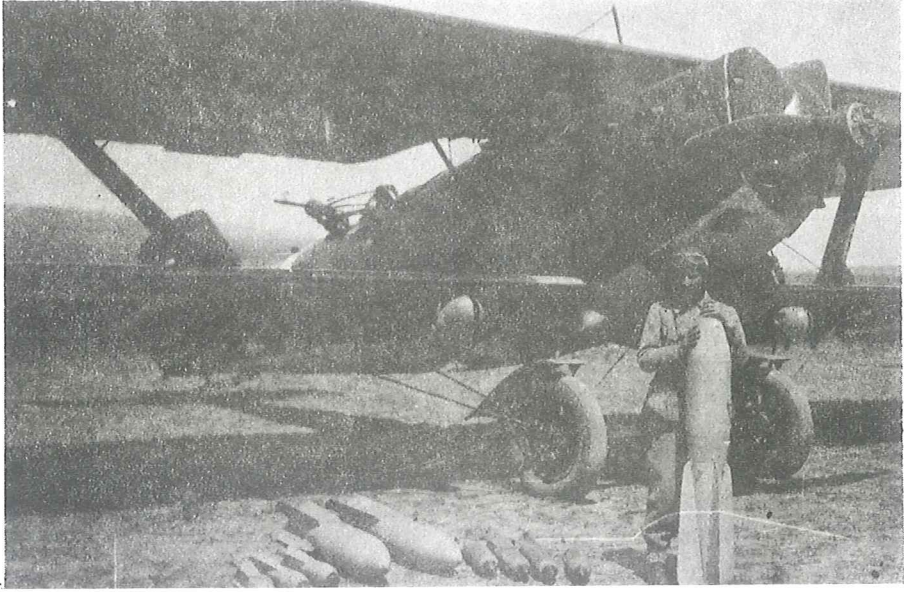
Dersim Herakâtı'nda Vazife Alan Bölük Arkadaşları İle GÖKÇEN (1937)

Bombardıman Bölüğü'ndeki Arkadaşları İle GÖKÇEN (1937)

Dersim'de Harekât Uçuşu İçin Son Kontroller (1937)

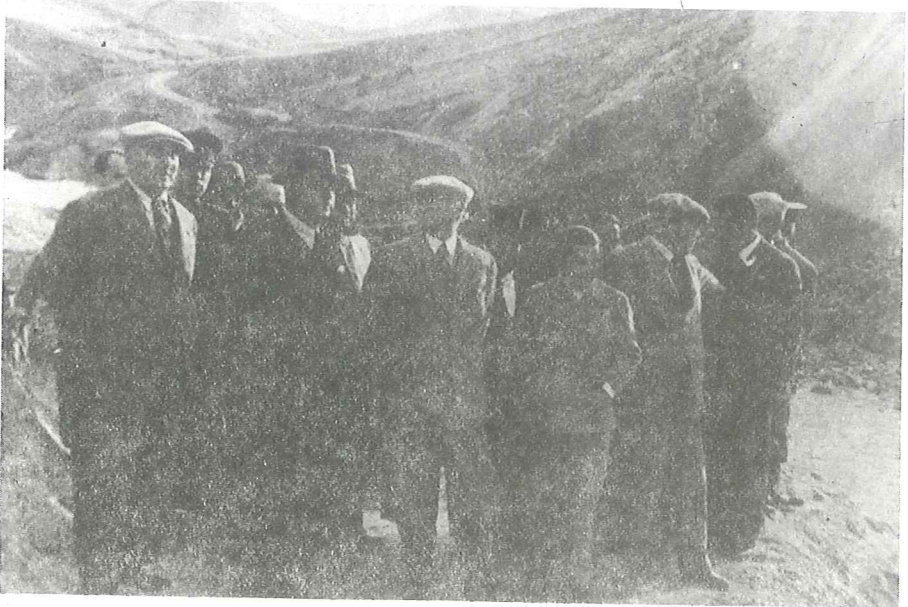
Elazığ'da Hava Alanı'nda GÖKÇEN, Bombası İle (1937)

Dersim Harekâtı Sonunda Doğu'da Teftiş (1937)

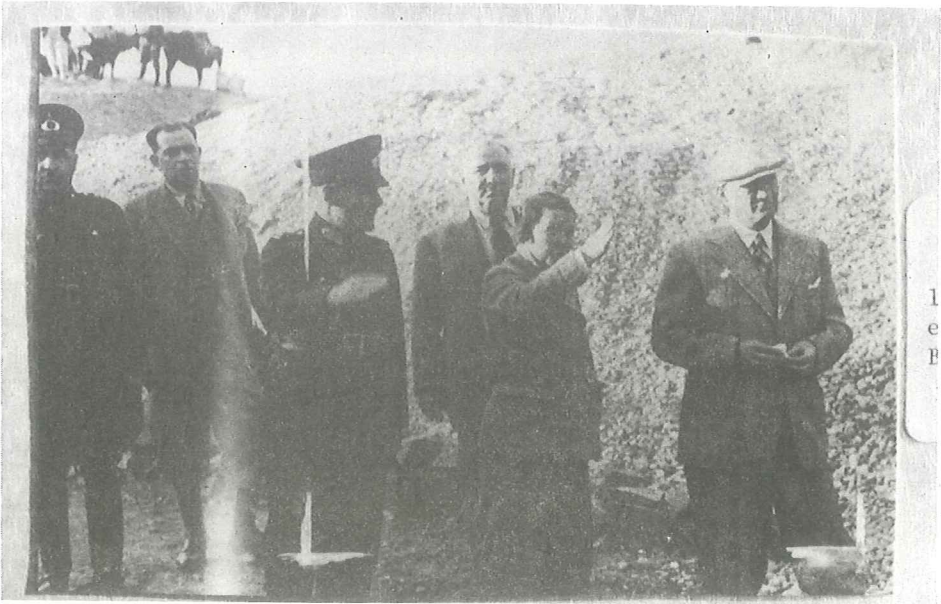
Dersim'de Arazide İnceleme (1937)

Dersim (Tunceli)'de Arazi İncelemesi (1937)

Dersim (Tunceli)'de ATATÜRK'ün, Komutanlar'la Birlikte Arazi İncelemesi (1937)

Dersim Harekâtı'ndan Sonra Elazığ'da (1937)

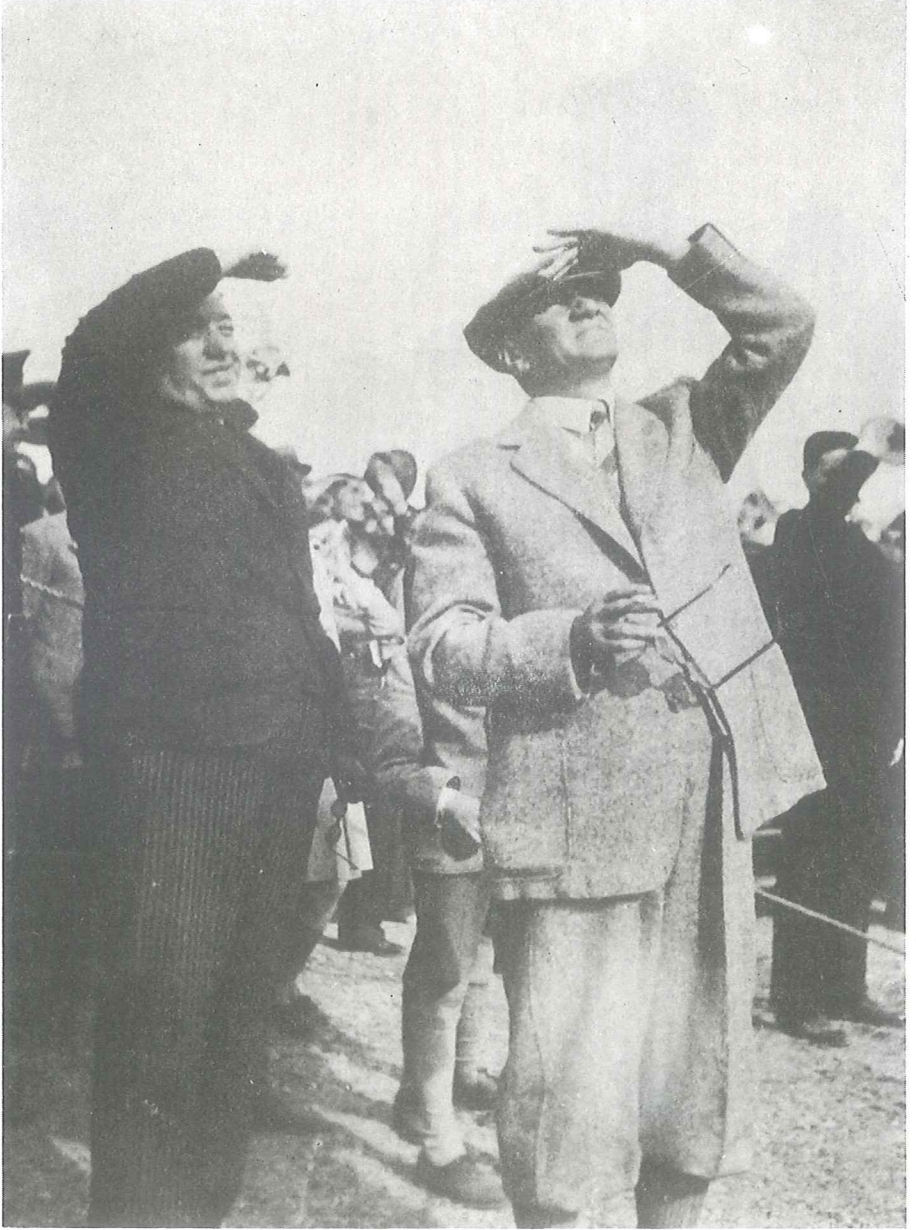
ATATÜRK ve GÖKÇEN Türkuşu'nda (1937)

Atatürk'ün Hemşiresi Makbule (ATADAN) Hanımla (1937)

Havacılığa Büyük İlgisi : ATATÜRK, GÖKÇEN'le Uçuşları İnceliyor. (Öndeki çocuk, ÜLKÜ) (1937)

ATATÜRK Uçuşları Seyrediyor (1937)

ATATÜRK, Kurduğu TÜRKKUŞU'nda, Bir Plânör'ü İnceliyor (1937)

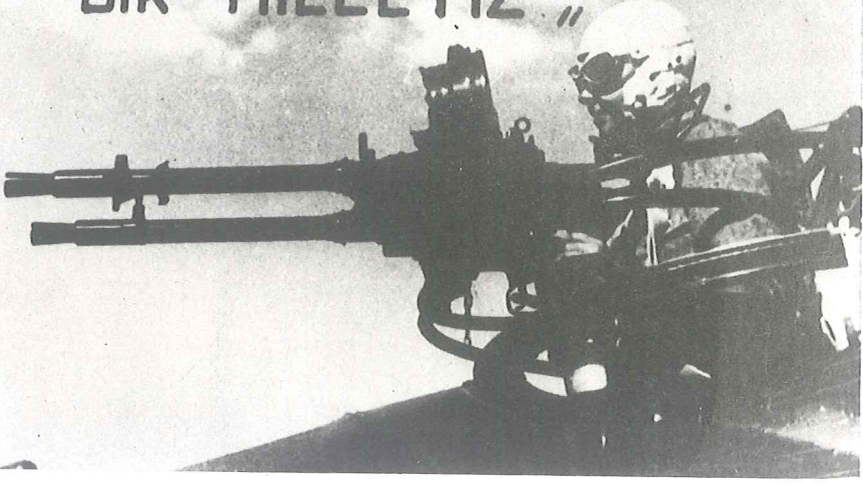

ATATÜRK, Eskişehir Hava Alanında, Asker Havacılarla (1937)

ATATÜRK ve Celâl BAYAR, GÖKÇEN İle (1938)

ERKEĞİ KADINI BERABER GİDE BİR MİLLETİZ..

EVET... BİZLER DAİMA BERABERİZ...

Sabiha GÖKÇEN, 1958 yazında Washington Hava Ataşemiz Hava Kurmay Albay Burhan Göksel'in Evinde Misafir İken.